

NOTATKI FAUNISTYCZNE

Ptaki

Marek Murawski, Krzysztof Antczak

TRZECIE STWIERDZENIE LĘGU ŁABĘDZIA KRZYKLIWEGO CYGNUS CYGNUS NA NIZINIE MAZOWIECKIEJ

W dniu 30 V 2010 roku na stawach hodowlanych w miejscowości Gutocha (gm. Baranowo, woj. mazowieckie), obserwowaliśmy rodzinę łabędzi krzykliwych – parę dorosłych ptaków z piątką piskląt. Znajdują się tu odpowiednie warunki dla tego gatunku – stawy rybne zajmują dużą powierzchnię (152 ha), położone są w dolinie Płodownicy z rozległymi łąkami i pastwiskami. Stawy porasta szeroki pas trzciny, a penetracja ludzka jest niewielka. Już 25 IV 2010 r. dorosły osobnik przeganiał łabędzia niemego *Cygnus olor*, co wyraźnie wskazywało na terytorializm i być może bliskie położenie gniazda. Podczas kolejnej wizyty na stawach w dniu 25 VII 2010 r. stwierdziliśmy dorosłe ptaki, ale już tylko z dwójką młodych. W trakcie kontroli stawów w dniu 26 IX 2010 r. ponownie spotkaliśmy dwa dorosłe i dwa młodociane, lotne ptaki. W roku 2009 obserwowaliśmy na tych stawach parę dorosłych łabędzi krzykliwych na początku sezonu lęgowego (15 III, 28 III, 05 IV, 13 IV, 27 IV), które wykazywały zachowania terytorialne (były skryte i podenerwowane), ale podczas kolejnych wizyt nie odnotowaliśmy obecności ptaków.

Wykryte stanowisko jest pierwszym przypadkiem lęgu łabędzia krzykliwego na tym kompleksie stawów i trzecim stanowiskiem na Nizinie Mazowieckiej. Pierwszy lęg łabędzia krzykliwego na Nizinie Mazowieckiej stwierdzono w roku 1993 pod Ostrołęką (Kasprzykowski i Rzępała 1997) i dopiero po długiej przerwie w ekspansji na Mazowszu wykryto drugie stanowisko na stawach w miejscowości Stawinoga, w powiecie pułtuskim (Kowalczyk 2008). Na uwagę zasługuje także stwierdzenie lęgu pary mieszanej łabędzia niemego i krzykliwego odnotowane koło Łomży w 2003 r., które było drugim takim przypadkiem w Polsce (Bałdyga *et al.* 2003).

Zasiedlanie terenów Polski przez ten gatunek rozpoczęło się w latach 70-tych XX wieku (Kaweczyński *et al.* 1976). Obok stałych, znanych rewirów, głównie na Podlasiu, Pomorzu i Dolnym Śląsku, w wielu miejscach w Polsce obserwowane są ptaki połączone w pary, ale nie przystępujące do lęgów, np. na stawach w Rudce pod Siedlcami (A. Dombrowski, Z. Kasprzykowski). Zjawisko to jest znane na skraju zasięgu wielu gatunków, jednak co roku znajdują się też nowe stanowiska łabędzia

krzykliwego w różnych regionach kraju, gdzie ptaki wyprowadzają młode. W związku z coraz liczniejszymi przypadkami gniazdowania w Polsce i wyraźnym rozszerzaniem arealu lęgowego, od roku 2010 łabędź krzykliwy został skreślony z listy gatunków lęgowych podlegających weryfikacji przez Komisję Faunistyczną PTZool.

Łabędź krzykliwy potrzebuje odludnych i spokojnych miejsc na założenie gniazda i wyprowadzenie młodych, będąc gatunkiem płochliwym i bardziej stroniącym od ludzi, niż jego pospolitszy krewniak łabędź niemy. W Polsce gniazduje na zarastających starorzeczach w dolinach rzek, stawach hodowlanych i płytkich jeziorach (Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

Literatura

- Bałdyga T., Wieloch M., Czyż S. 2003. *Drugi lęg mieszany łabędzia krzykliwego *Cygnus cygnus* i łabędzia niemego *C. olor* w Polsce*. Not. Orn. 44: 270-273.
- Kasprzykowski Z., Rzępała M. 1997. *Lęgowy łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*) pod Ostrolęką*. Kulon. 2: 68-71.
- Kawenczyński K., Koźniewski P., Luniak M. 1976. *Lęg łabędzia krzykliwego *Cygnus cygnus* na Bagnie Ławki*. Przegl. Zool. 20: 109-115.
- Kowalczyk D. 2008. *Drugie stwierdzenie lęgu łabędzia krzykliwego (*Cygnus cygnus*) na Nizinie Mazowieckiej*. Kulon 13: 106-107.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP „pro Natura”. Wrocław.

Adresy autorów:

Marek Murawski, ul. Armii Krajowej 18/22, 06-400 Ciechanów, e-mail: merops@vp.pl
Krzysztof Antczak, os. Książąt Mazowieckich 6/41, 06-500 Mława,
e-mail: kuba.antczak@wp.pl

THE THIRD RECORD OF THE HOOPER SWAN *CYGNUS CYGNUS* IN THE MAZOVIAN LOWLAND

Summary

On 30 May 2010, we observed a pair of Hooper Swans with five nestlings on ponds at the village of Gutocha (53°23'N, 21°17'E), eastern Poland. During successive surveys on 25 July and 26 September, we observed two adults and two young birds.